

Valentin Vodnik

Šiška 3. feb. 1758 - Ljubljana, 8. jan.1819

Valentin Vodnik, prvi pomembnejši slovenski pesnik, narodni preroditelj, učitelj, prevajalec, slovničar in urednik.

Življenje

- *Valentin Vodnik se je rodil leta 1758 v Zgornji Šiški blizu Ljubljane v kmečko-obrtniški družini. Osnovno šolo je opravljal v Ljubljani, nato se je izobraževal tudi pri stricu v novomeškem samostanu. Po gimnaziji (1769-1775), v kateri sta ga zlasti zanimala poetika in retorika, se je v nekaterih frančiškanskih samostanih (v Novem mestu, Ljubljani, Kamniku, na Sveti gori nad Gorico) pripravljajal za duhovniški poklic.*

- *Učil se je tudi orgljanja, študiral filozofijo in teologijo. Kot duhovnik je deloval v Ljubljani, na Bledu, v Sori, Ribnici in od leta 1793 na Koprivniku nad Bohinjem, kjer je prišel v stik z Žigo Zoisom, ki mu je pozneje pomagal do premestitve k Šentjakobu v Ljubljani, kjer je leta 1797 postal profesor na gimnaziji. V času Ilirskih provinc se je navduševal nad Francozi in njihovim priznavanjem naravnim pravic narodov. V novi oblasti je videl možnost, da bo slovenski jezik veljaven v šolstvu.*

- *Dosegel je uvedbo slovenščine kot učnega jezika v začetne in srednje šole na Kranjskem. Postal je celo ravnatelj in šolski nadzornik. Po vrnitvi Avstrijcev se je Vodnikov položaj poslabšal, saj so mu Avstrijci sodelovanje s Francozi zamerili, in ga kot »politično sumljivega« predčasno upokojili. Umrl je v Ljubljani, povsem izrinjen iz javnega življenja.*

VALENTIN VODNIK

Dramilo

Kranjc! tvoja zemla je zdrava,
Za pridnje nje lega najprava,
Polje, vinograd,
Gora, morje,
Ruda, kupčija,
Tebe rede.

Za vuk si prebrisane glave,
Pa čedne nu terdne postave,
Iše te sreča,
Um ti je dan,
Najdel jo boš, ak
Nisi zaspan.

Glej, stvarnica vse ti ponudi,
Li jemat od nje ne zamudi,
Leniga čaka
Strgan rokal,
Palca beraška,
Prazni bokal.

Sporočilo Dramila

- Pesnik hvali domačo zemljo in njenega človeka, vliva mu samozavest. Njegovo glavno sporočilo je poziv k dejavnosti, ki je pogoj za srečo in temeljna življenjska vrednota.
- To sporočilo ima praktičen pomen: Slovenci si bodo z dejavnostjo in podjetnostjo zagotovili zadovoljno, socialno neogroženo življenje.

Dela

- Vodnikovo delo je raznovrstno. Pisal je *Veliko pratiko* in *Malo pratiko* (1795-1806). Izdajal je prvi slovenski časopis *Lublanske novice* dvakrat tedensko v letih 1797-1800. Leta 1799 je izšla kuharska knjiga *Kuharske bukve*, leta 1818 pa *Babištvo*, priročnik za porodničarke. Zbiral je gradivo za nemško-slovensko-latinski slovar.

- *Sestavil je nekaj učbenikov, med njimi tudi Abecedo za prve šole in slovnico Pismenost in gramatika za prve šole, v kateri je z zanosom pisal, da je treba »začeti vse nauke s tisto besedo, katero nas je mati učila«. Vendarle poznamo Vodnika predvsem kot pesnika. Pesniti je začel pod Pohlinovim vplivom. Svoje prve pesmi je objavljajal v zborniku Marka Pohlina Pisanice, med katerimi je bolj znana Zadovolne Krajnc, razsvetljenska hvalnica preprostemu Slovencu. Leta 1806 je izdal prvo slovensko pesniško zbirko Pesme za pokušino.*

Biagrofija

- *Pesnikovanje:*
- *Zbirka Pesme za pokušino (1806)*
- *Pesmi za brambovce*
- *narodnoprebudne pesmi:*
- *Dramilo*
- *Zadovoljni Kranjec*
- *osebnoizpovedne pesmi:*
- *Stari pevec ne boj se peti*
- *Moj spomenik*

- Časnikastvo:
- *Lublanske novice* (1797 - 1800)
- *Velika pratika* (1795 - 1797)
- *Mala pratika* (1798 - 1806)
- *Poučne knjige / priročniki:*
- *Kuharske bukve* (1799)
- *Babištvo* (1818)
- Šolske knjige:
- *Abeceda za perve šole*
- *Pismenost in gramatika za perve šole (slovnica)*
- *Basni*
- *Sraka ima mlade*
- *Nemški in kranjski konj*

- Viri in literatura:
- www.wikipedia.com
- www.dijaski.net
- Google slike Valentin Vodnik
- Potovanje besed (učbenik za 1. letnik triletnih srednjih šol) Književnost